

Kružno gospodarstvo: definicija i koristi koje donosi

Kružno gospodarstvo

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/repair-reuse-and-recycle_V007-0034_ev

Saznajte više o vrijednosti kružnog gospodarstva za okoliš, gospodarstvo i građane.

Europska unija proizvodi više od **2,2 milijardi tona otpada svake godine**. Trenutno se radi na **izmjenama uredbi o gospodarenju otpadom** kako bi se ostvario pomak prema kružnom gospodarstvu.

Što je kružno gospodarstvo?

Kružno gospodarstvo je model proizvodnje i potrošnje koji uključuje dijeljenje, posudbu, ponovno korištenje, popravljanje, obnavljanje i reciklažu postojećih proizvoda i materijala što je dulje moguće. Na taj način produljuje se životni vijek proizvoda.

U praksi to dovodi do smanjenja otpada na najmanju moguću mjeru. Kada proizvod dosegne kraj svojeg životnog vijeka, materijali od kojih je nastao se, kad god je to moguće, recikliraju. Oni se mogu koristiti iznova i iznova, stvarajući time dodatnu vrijednost.

Time se udaljavamo od tradicionalnog linearnog modela u kojem se proizvodi bacaju nakon korištenja. Takav model zahtijeva velike količine jeftinih materijala i energije. **Planirano zastarijevanje proizvoda**, njegovo osmišljavanje na način da ima ograničen životni vijek kako bi ga potrošači nakon nekog vremena ponovno kupili, također je dio ovog modela protiv čega se Parlament bori u novom prijedlogu pravila.

Model kružnog gospodarstva:
manje sirovina, manje otpada, manje štetnih emisija

Izvor: Služba Europskog parlamenta za istraživanja

Prednosti: zašto se trebamo prebaciti na kružno gospodarstvo?

Zaštita okoliša

Ponovna upotreba i recikliranje proizvoda bi usporili upotrebu prirodnih resursa, čime bi se smanjilo narušavanje staništa te pomoglo u ograničavanju [gubitka bioraznolikosti](#).

Još jedna od prednosti kružnog gospodarstva je [smanjenje emisija stakleničkih plinova](#). Prema Europskoj agenciji za okoliš, industrijski procesi i upotreba proizvoda su odgovorni za 9,10 posto emisija stakleničkih plinova u Europskoj uniji, dok gospodarenje otpadom čini 3,32 posto.

Proizvodnja učinkovitih i održivih proizvoda bi pomogla u smanjenju potrošnje energije i resursa s obzirom na to da je, prema procjenama, faza dizajniranja proizvoda odgovorna za više od 80 posto njegovog utjecaja na okoliš.

Prelazak na pouzdane proizvode, koji se mogu ponovno koristiti, nadograditi i popraviti, smanjio bi količinu otpada. Ambalaža predstavlja rastući problem te u prosjeku, [svaki Europljanin godišnje proizvede gotovo 180 kilograma ambalažnog otpada](#). Cilj je uhvatiti se u koštac s nepotrebnom ambalažom te poboljšati njezin dizajn kako bi se promicala ponovna upotreba i recikliranje.

Smanjenje ovisnosti o sirovinama

Svjetska populacija raste, a samim time raste i potražnja za sirovim materijalima, iako je opskrbeni lanac ograničen.

Ograničene zalihe također znače da neke zemlje Europske unije ovise o sirovinama drugih zemalja. Prema podacima [Eurostata](#), EU uvozi gotovo polovicu potrebnih sirovina.

Ukupna [vrijednost trgovine \(uvoza i izvoza\) sirovina](#) između Europske unije i ostatka svijeta se gotovo utrostručila od 2002., pri čemu je izvoz rastao brže od uvoza. Usprkos tome, EU još uvijek uvozi značajno više nego što izvozi. Samo u 2021., to je rezultiralo trgovinskim deficitom od 35,5 milijardi eura.

Recikliranjem sirovih materijala se umanjuju rizici povezani s opskrbom, kao što su volatilnost cijena, dostupnost i ovisnost o uvozu.

To se posebice odnosi na [kritične sirovine](#) potrebne za proizvodnju tehnologija koje su ključne za postizanje klimatskih ciljeva, kao što su [baterije](#) i električni motori.

Nova radna mjesta i ušteda novca

Uvođenje principa kružnog gospodarstva bi povećalo konkurentnost, potaknulo inovacije i gospodarski rast te stvaranje novih radnih mjesta ([700 tisuća radnih mjesta samo u EU-u do 2030.](#)).

Redizajniranje materijala i proizvoda za kružnu upotrebu također bi potaknulo inovacije u različitim sektorima gospodarstva.

Potrošači bi dobili dugotrajni i inovativni proizvod koji bi povećao kvalitetu života te bi dugoročno uštedjeli novac.

Što EU radi da bi ostvario kružno gospodarstvo?

Europska komisija predstavila je u ožujku 2020. godine [novi akcijski plan za kružno gospodarstvo](#) koji uključuje prijedloge o održivijem dizajnu proizvoda, smanjenju otpada i osnaživanju građana (uvođenjem primjerice „[prava na popravak](#)“). Poseban fokus je na resursno intenzivnim sektorima, poput [elektronike i informacijske i komunikacijske tehnologije](#), [plastike](#), [tekstila](#) i građevine.

U veljači 2021. Parlament je glasao o novom akcijskom planu za kružno gospodarstvo i zatražio dodatne mjere za postizanje ugljično neutralnog, ekološki održivog, netoksičnog i potpuno kružnog gospodarstva do 2050. godine, uključujući stroža pravila o recikliranju i [obvezujuće ciljeve za upotrebu i potrošnju materijala za 2030.](#)

Komisija je u ožujku 2022. objavila prvi paket mjera za ubrzanje prijelaza na kružno gospodarstvo, kao dio akcijskog plana za kružno gospodarstvo. Prijedlozi uključuju poticanje održivih proizvoda, osnaživanje potrošača za zelenu tranziciju, reviziju regulative o građevinskim proizvodima i strategiju o održivom tekstilu.

Komisija je u studenom 2022. predložila [nova pravila o ambalaži](#) na razini Europske unije. Odnose se na poboljšanje dizajna, kako bi ambalaža imala jasne oznake, te kako bi novo pakiranje promicalo ponovnu uporabu i recikliranje. Komisija je još pozvala na prelazak na razgradivu i kompostirajuću bioplastiku.

Poveznice:

[Akcijski plan za kružno gospodarstvo](#)

[EPRS infografika o kružnom gospodarstvu](#)

[Intervju na Facebooku sa zastupnikom Janom Huitemom](#)